

Referanser:

Arkivsak: 25/02514-6

Saksdokumenter:

Delegering fra biskop til prost - BM mai 2026

Delegering til prost

Sammendrag

Bispemøtet behandlet i februar 2026 mal for delegering til stiftsdirektør og prost. Mal for delegering til stiftsdirektør ble vedtatt, mens mal for delegering til prost ble sendt tilbake til sekretariatet for å få nærmere belyst hvilke muligheter som foreligger for delegering.

Nåværende regelverk gir kun en begrenset anledning for biskop å delegere konkrete oppgaver til prost, og likelydende mal som ble presentert i februar 2026 legges fram for Bispemøtet til behandling.

Forslag til vedtak

Bispemøtet vedtar mal for delegering til prost

Saksorientering

Bakgrunn

Bispemøtet behandlet i februar 2026 nye maler for delegering til stiftsdirektør og prost (BM 12/26). Bakgrunnen for saken var todelt: For det første var det lenge siden malene var drøftet, og flere nye biskoper har kommet til etter gjeldende maler ble vedtatt. For det andre hadde juridisk seksjon i Kirkerådet gått igjennom malene og sett at det var et behov for flere justeringer. Ikke minst skyldtes dette at malene forutsatte en større grad av mulighet for å delegere til prost enn det regelverket åpner for. Som en konsekvens ble punkt 3 i gjeldende maler i sin helhet strøket.

Gjeldende punkt 3 har i dag følgende ordlyd:

3. Øvrig delegasjon delegering til prost

Prosten bistår biskopen i dennes tjeneste (TOP § 1) og gis myndighet til å

- erstatte en forordnet enkelthøymesse med en annen gudstjenesteform
- fravike de forordnede antall gudstjenester i en avgrenset periode
- godkjenne gudstjenestesteder som kan nyttes for vigsel, jf. alminnelige bestemmelse for vigsel pkt. 3
- fatte vedtak i enkeltsaker der det er uenighet om utførelse av valg av musikk eller liturgi i gudstjeneste og kirkelige handlinger, jf. tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for kantorer § 7
- engasjere prestevikarer for inntil tre måneder, jf. personalreglement for Den norske kirke § 2 andre ledd bokstav a. Biskopen skal godkjenne nye kandidater før de engasjeres som vikarer.

Punktet har som forutsetning av biskopen har en generell adgang til å delegere uti fra formuleringen om at prosten bistår biskopen i dennes tjeneste (TOP §1). Dette er ikke i samsvar med regelverket som forutsetter at det må ligge en positiv hjemmel for at biskopen skal kunne delegere til prost.

Til kulepunkt tre, om godkjenning av vigselsted, har biskopene selv tydeliggjort (BM 19/21) at det er biskopen som godkjenner dette på bakgrunn av anbefaling fra prost. Dette kulepunktet er derfor ikke lenger relevant. Videre foreligger det heller ikke en positiv hjemmel for å delegere avgjørelsesmyndighet for valg av musikk eller liturgi, og derfor kan ikke prost fatte vedtak i slike saker. Punktet om å engasjere prestevikarer utgår fordi det har vist seg mest hensiktsmessig at dette avklares fra bispedømmekontoret på grunn av budsjetter og oversikt over tilgjengelige vikarer.

Når Bispemøtet sendte malen for delegering tilbake til sekretariatet, var det for å undersøke hva som kan gjøres for å tilpasse praksis med oppfølging av forordningstall. I henhold til tjenesteordning for biskoper § 3 forordner biskopen gudstjenester i bispedømmets søkn og beslutter hvor mange gudstjenester det skal holdes i den enkelte kirke eller annet gudstjenestested. Det har ikke vært aktuelt å endre på dette, men malen for delegering har til nå lagt til grunn at prosten kan gjøre nødvendige justeringer innenfor denne rammen for en begrenset tid. Når juridisk seksjon har tydeliggjort at dette ikke er mulig innenfor gjeldende regelverk, har det vært spørsmål om hvor detaljert biskopens forordning må være.

Da Den norske kirke opphørte å være en statskirke, vedtok Kirkemøtet å videreføre det statlige regelverket, inkludert tjenesteordningene. I kirkemøtesak 4/16, Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk, legges Kultur- og kirke departementets rundskriv fra 2007 til grunn for forståelsen av tjenesteordningene og dette gjelder fortsatt. I rundskrivet heter det om forordning:

Departementet legger til grunn at biskopens myndighet til å forordne gudstjenester ikke kan delegeres til prosten, jf. tjenesteordningen § 3. Den angår biskopens tilsynsmyndighet, og den styrer kommunens økonomiske forpliktelser, jf. kirkeloven § 15. Departementet går likevel ut fra at biskopens forordning eventuelt kan gi prosten, i samråd med de lokale rådsorganene, myndighet til å fatte utfyllende eller konkretiserende vedtak. Bestemmelsen er også innholdsmessig noe justert, slik at biskopens forordning ikke lenger skal definere hvilke gudstjenester som skal holdes i den enkelte kirke eller annet gudstjenestested.

Hva ligger så i at prosten kan fatte utfyllende eller konkretiserende vedtak? Gitt formuleringen i Tjenesteordning for biskop § 3 om at biskopen beslutter hvor mange gudstjenester det skal holdes *i den enkelte kirke eller annet gudstjenestested* tydeliggjør at forordningen ikke kun kan forholde seg til antall gudstjenester i et sokn, men må være spesifikt på hvor den skal finne sted. Dette blir ytterligere konkretisert i alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjeneste hvor det heter at

Biskopen forordner gudstjenester i soknens kirker i bispedømmet (jf TOB § 3) Dette innebærer blant annet antall gudstjenester i den enkelte kirke og tidspunkt for de forordnede hovedgudstjenester.

Biskopens forordning må altså konkretisere både sted og tid for hovedgudstjenesten, mens andre forordnede gudstjenester utenom hovedgudstjenesten ikke må presiseres i tid. Det er også fastsatt en saksbehandlingsregel om at menighetsmøtet skal få uttale seg om endring av tidspunktet for hovedgudstjenesten, jf. pkt. 69.

Hovedgudstjeneste defineres på følgende måte:

Hovedgudstjenesten er menighetens hovedsamling på søn- og helligdager, slik dette er forordnet av biskopen (jf. Tjenesteordning for biskoper (TOB § 3). Andre gudstjenester på søn- og helligdager enn de biskopen forordner kan også regnes som hovedgudstjenester når menighetsrådet gjør vedtak om dette (jf Alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjeneste, pkt. 2)

Prostens mulighet til å fatte konkretiserende vedtak vil derfor gjelde forordnede gudstjenester utenom søn- og helligdager. Det vil derfor være mulighet til å legge inn en formulering i mal for delegering:

Prosten bistår biskopen i dennes tjeneste (TOP § 1) og gis myndighet til å gjøre justeringer av tidspunkt for forordnede gudstjenester utenom menighetens hovedgudstjenester i en begrenset periode.

Dette synes imidlertid så begrenset at det gir lite reell tydelighet for prestens tjeneste å inkludere dette i mal for delegering. Det foreslås derfor å opprettholde forslaget for mal for delegering til prost slik det ble fremlagt for biskopene i februar 2026.

Prostens mulighet til å endre på gudstjenester som ikke er forordnet er ikke gjenstand for delegering og trenger derfor ikke å inngå i mal for delegering.

Om biskopene ønsker å endre regelverket for å styrke muligheten for delegering til prost, kan dette meldes inn til Kirkerådet i forbindelse med pågående høring om regler om saksbehandling, åpenhet og innsyn i Den norske kirke.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her